
Utfärdad: 20.5.2020	Träder i kraft: 1.6.2020	Giltighetstid: Tills vidare
------------------------	-----------------------------	--------------------------------

Lagstiftning som anvisningen grundar sig på:
Lag om Transport- och kommunikationsverket (935/2018), 2 §
Sjötrafiklag (782/2019), 48 §

Ändringsuppgifter:
Ersätter Trafikverkets anvisning "Definitioner på säkerhetsanordningar i farleder" (Dnr 3256/090/2014).

Benämningar och begrepp på andra anordningar som används vid utmärkning av sjöfartens säkerhetsanordningar och farleder

Syftet med denna anvisning är att presentera definitionerna för andra anordningar som används vid utmärkning av säkerhetsanordningar och farleder, inklusive den allmänna terminologin för säkerhetsanordningar och utmärkning av farleder samt begreppen i anslutning till dessa. I definitionerna ingår inte konstruktions- och anläggningsteknisk specialterminologi.

AIS-säkerhetsanordning

Information om en säkerhetsanordning skickas ut via AIS-systemet.

Fysisk

AIS-sändaren finns fysiskt i säkerhetsanordningen.

Syntetisk

Säkerhetsanordningen har ingen egen AIS-sändare. AIS-meddelandet skickas t.ex. från en kuststation.

Virtuell

Det finns ingen fysisk säkerhetsanordning. AIS-meddelandet skickas t.ex. från en kuststation. Kan användas som märke för tillfälligt riskobjekt eller för objekt som är fysiskt svåra att märka ut i terrängen.

Hjälpfyr

Belyst säkerhetsanordning som ligger vid sidan av farleden till hjälp för navigering, till exempel för att krysspejla eller för att visa var giren kan börja. Visar oftast vitt ljus och innehåller inga fyrsektorer. Den kan också visa gul- eller orangefärgat ljus.

DGPS-station

Elektronisk positionsbestämningsstation, via vilken DGPS-korrigeringsignalen skickas till fartygen.

Specialmärken

Ett specialmärke anger speciella områden, anordningar eller omständigheter som omnämns i sjökort eller i seglingsanvisningar, t.ex.

- havsforskningsutrustning (ODAS)
- muddringsställen och tipplatser
- militära övningsområden
- kablar och rörledningar
- friluftsområden
- gränzoner.

Specialmärket är vanligen en prick eller en boj. Specialmärkets kännetecken kan också användas i vissa andra konstruktioner, t.ex. i vindkraftverk.

Fasadbelysning

Ljusordning som används för att lysa upp utsidan av en säkerhetsanordning (jfr strandljus).

Toppmärke

Ett kännetecken som sätts i toppen av en säkerhetsanordning för att ange dess navigationstekniska typ, t.ex. kardinal- och lateralmärkenas kännetecken. Används i kartsymboler och i fasta konstruktioner.

Fiskefyr

Fast säkerhetsanordning som är avsedd för fiske, t.ex. ensfyrar eller sektorfyrar. Tänds oftast endast vid behov.

Lysvidd

Det största teoretiska avståndet på vilket fyrlyuset från en belyst säkerhetsanordning är siktbart.

Geografisk lysvidd

Den geografiska lysvidden är en teoretisk lysvidd som bestäms utgående från geometriska storheter såsom fyrlyusets höjd, jordens rundning samt observatörens ögonhöjd. I farlederna för handelsfartyg anges lysvidden för 5 meters ögonhöjd över vattenytan och i grunda farleder för 2 meters ögonhöjd.

Nominell lysvidd

Nominell lysvidd är det avstånd från fyren på vilket fyrljuset enligt sin ljusstyrka nattetid kan observeras vid en meteorologisk sikt av 10 M. Sikten begränsas i allmänhet av den optiska lysvidden. Om ett starkt ljus ligger lågt kan den geografiska lysvidden vara kortare än den optiska lysvidden, varvid den geografiska lysvidden anges som den nominella lysvidden. I övriga fall anges den optiska lysvidden som den nominella lysvidden.

Optisk lysvidd

Teoretisk lysvidd som fastställs utgående från ljuskällans styrka och de rådande siktförhållandena.

Kardinalmärke

Kardinalmärket anger att det finns segelbart vatten på den sida av märket som benämningen hänvisar till. Kardinalmärkenas benämningar baserar sig på huvudväderstrecken nord, ost, syd eller väst.

Punktmärke

Punktmärket är ett märke som placeras på ett fristående grund med begränsad utsträckning eller på något annat farligt ställe kring vilket det finns fritt vatten. Märket placeras på det farliga stället.

Kummel

Obelyst säkerhetsanordning byggd på stranden. Anordningen är till hjälp för att göra en grov positionsbestämning. Det är ofta ett vitmålat stenröse eller en vitmålad konstruktion av trä, betong eller stål.

Panelkummel

Kummel som är försett med en panelkonstruktion med reflekterande yta. Tavlan kan vara försedd med ett kännetecknande nummer eller en kännetecknande bokstav.

Ljuskummel

Kummel försedd med fasadbelysning.

Lateralmarke

Lateralmärket anger den högra och vänstra ytterkanten i farledens huvudriktning.

Ensfyr

Ensmärke försett med ljusanordning.

Ensmärke

Säkerhetsanordning som tillsammans med ett annat ensmärke anger farledslinjen. För märken i samma linje används beteckningarna nedre och övre. Det nedre ligger närmare farleden och lägre ned i förhållande till vattenytan. Ensmärkets dagmärke utgörs av en linjetavla. Ensmärket kan förses med en dagerfyr. Ett ensmärke med ljusanordning kallas också ensfyr.

Bifyr

Extra fyrljus installerat i samband med en säkerhetsanordning försedd med fyr. Bifyren kompletterar eller tjänar ett annat ändamål än den ursprungliga fyren.

Fyr

Allmän benämning på en belyst, fast säkerhetsanordning

Havsfyr

En fyr som är belägen längs kusten vid den yttre farledsmynningen eller som ett enskilt märke ute på öppet hav långt från de egentliga farlederna. Kan vara försedd med olikfärgade fyrsektorer.

Sjömärke

Allmän benämning på en flytande eller fast säkerhetsanordning som byggts som hjälpmedel för navigering och för att öka sjösäkerheten.

Annan fyr

Belyst märke, som inte har byggts som en säkerhetsanordning för sjöfarten och som inte har några fyrkaraktärer, men som sjöfarande kan använda för navigering (t.ex. radiomaster, flyghinderljus).

Annat märke

Konstruktioner som inte har byggts som säkerhetsanordningar för sjöfarten men som ändå är till hjälp för navigering. Kan också vara belysta (jfr annan fyr). Sådana märken är ofta olika mast- och tornkonstruktioner (t.ex. radiomaster, VTS-master och kyrktorn).

Boj

Allmän benämning på en flytande säkerhetsanordning som är förankrad i botten. På den del som är synlig ovan vattenytan är höjden i förhållande till bredden mindre än 5:1. Till ankrings sättet är bojen i regel en säkerhetsanordning som har förankrats med en lös ankarkätting, så att den kan flyta fritt kring sin ankringspunkt.

Havsboj

Stor stålkonstruerad isboj som planerats uttryckligen för användning i öppet hav där våg- och isbelastningen är större än normalt. Längden på den del av bojen som är

synlig ovan vattenytan ska vara 5,6 meter och diametern vid vattenlinjen ska vara 2,0 meter.

Isboj

Spolformad stålboj som lämpar sig för isförhållanden.

Bojprick

En boj som förankras på samma sätt som en prick, dvs. förspänt. Bojprickens diameter vid vattenlinjen är minst 800 mm. Cylindrisk till sin form.

Boj för båtfarleder

Boj med lätt konstruktion avsedd för att märka ut grunda farleder, t.ex. båtfarleder (samma kartmarkering som för prick).

Båk

Ansenlig fyrlik konstruktion av trä eller sten som är obelyst.

Dagerfyr

Märke som är försett med ett särskilt starkt ljus som syns dagtid (vanligtvis ett ensmärke).

Dagmärke

Konstruktion för säkerhetsanordning som är avsedd att vara synlig dagtid (t.ex. ett ensmärkes tavelkonstruktion, ett panelkummel).

Dagkaraktär

Del som kännetecknar en säkerhetsanordning som är synlig dagtid. De viktigaste kännetecknen är form, färgmönster och färg samt eventuell bokstavssymbol (jfr dagmärke).

Huvudfyr

En belyst fyrs huvudljus (jfr bifyr).

Racon (Radar Beacon)

Se radarfyr.

Strandljus

Ljus avsedda för att lysa upp en strandlinje, vågbrytare eller en spets av en udde. Strandljus räknas inte som säkerhetsanordningar (jfr fasadbelysning).

Randmarkering

Allmän benämning på en markering som visar farledsgränsen. Till randmarkering hör prickar, bojar och randmärken.

Randmärke

Fast säkerhetsanordning som visar farledsgränsen. Randmärket ligger på det avståndet från farledsgränsen som sjökortet visar (normalt under 50 m). Den allmänna benämningen randmärke kan också användas om alla säkerhetsanordningar som visar farledsgränsen, även bojar och prickar.

Sektorfyr

En fyr med flera olikfärgade sektorer. Normalt visas vitt ljus i farledens riktning. I färdriktningen mot fyren avgränsas den vita sektorn av en röd sektor på vänstra sidan och en grön sektor på högra sidan.

Ortlinje

Fasta märken som utplacerats parvis på stranden för att ange bojars och prickars officiella position. Som ortlinjer används bland annat enskilda märken som byggts på stranden, vitmålade stenar, märken som målats på klippan eller andra föremål som är klart urskiljbara i terrängen.

Riktningsfyr

Fyr som inte ligger i enlinje med någon annan fyr och som inte använder olikfärgade sektorer.

Synkroniserad

Säkerhetsanordningens ljus är synkroniserat med en annan säkerhetsanordnings ljus, varvid ljusen blixtrar synkroniserat med varandra (t.ex. ljus med samma kännetecken blixtrar samtidigt)

Driftsläge

Term som beskriver varaktigheten på säkerhetsanordningens drift.

Kontinuerlig drift

Säkerhetsanordningen är i kontinuerlig drift året om.

Begränsad drift

Säkerhetsanordningen är släckt under en angiven tidsperiod, t.ex. under vintermånaderna.

Tänds vid behov

Säkerhetsanordningen placeras ut eller släcks endast tillfälligt för något särskilt ändamål (t.ex. OCCAS-bojar och -prickar, fiskefyrar).

Tillfällig drift

Säkerhetsanordningen tänds bara tillfälligt eller för en viss tidperiod, t.ex. för att märka ut en ny fara eller för någon viss specialtransport.

Säkerhetsanordning

Fast eller flytande konstruktion jämte anordningar som byggts för att styra och trygga sjötrafiken och som hjälp för navigering, t.ex. en prick eller ett randmärke. Säkerhetsanordningar avsedda som navigeringshjälpmedel kallas även sjömärken.

Flytande säkerhetsanordning

Allmän benämning på en flytande säkerhetsanordning som flyter i vattnet och som är förankrad i sjöbotten med en kätting eller lina.

Fast säkerhetsanordning

Allmän benämning på en säkerhetsanordning som är stadigt förankrad på land eller i vatten (på sjöbotten).

Mittledsmärke

Mittledsmärket anger att det överallt kring märket, även under detsamma, finns segelbart vatten. Märket kan t.ex. ange farledens mittpunkt eller mittlinje.

Radarreflektor

Utrustning eller konstruktion som fästs på säkerhetsanordningen med avsikten att öka säkerhetsanordningens förmåga att reflektera radarpulser.

Radarfyr

Elektronisk tilläggsanordning som installeras på en (i regel) fast säkerhetsanordning och som efter att ha tagit emot radarsignaler sänder en MORSE-svarskod som syns på radarskärmen. För radarfyrrar används också benämningen racon.

Radarnärke

En fast säkerhetsanordning försedd med radarreflektorer som byggts som radarmål. Kan vara beläget i vattnet eller på stranden. Radarmärken som anlagts i vatten påminner till sin uppbyggnad om randmärken, men de ligger längre än 50 meter från farledens gränslinje.

Obelyst säkerhetsanordning

Säkerhetsanordning som inte har någon ljusanordning för navigering.

Belyst säkerhetsanordning

Säkerhetsanordning som har en ljusanordning för navigering.

Ljusreflektor

Reflekterande yta på säkerhetsanordning som effektivt reflekterar ljuset i färgerna enligt säkerhetsanordningens reflexkaraktär.

Fyrkaraktär

Fyrkaraktären beskriver ljusets blyxttyp och rytm (antalet blyxtar och deras varaktighet, periodens längd).

Officiell fyrkaraktär

Sättet att ange belysta säkerhetsanordningars fyrkaraktärer som följer internationella fyrorganisationen IALAs (International Association of Marine Aids to Navigation and Lighthouse Authorities) rekommendation. Förkortningen som beskriver fyrkaraktären består av en bokstavsförkortning som beskriver typen av fyrkaraktär, antalet blyxtar och periodens längd, t.ex. NPv – ESx – VQ(3) 5s = grupp snabblyxtsken, grupper om tre mycket snabba blyxtar var 5 sekund (kardinal, ost).

Exakt fyrkaraktär

Fyrkaraktären för en belyst säkerhetsanordning angiven i sekunder, t.ex. VQ(3) 5s: 3 x (ljus 0,15 + mörker 0,45) + mörker 3,20 = period 5,00 s (kardinal, ost).

Ljusstyrka

Fast ljusstyrka (Io)

Ljusstyrkan från en ljusanordning med fast ljus som inte påverkas av fyrkaraktären eller ljusfiltrerande faktorer (färgat glas, utomhusglas). SI-enheten för ljusstyrka är candela (cd).

Effektiv ljusstyrka (Ie)

Ljusstyrkan från en ljusanordning som påverkas av fyrkaraktären och de ljusfiltrerande faktorerna (färgat glas, utomhusglas) som minskar ljusstyrkan. SI-enheten för ljusstyrka är candela (cd).

Utprickningssystem

Utprickningssystemet för säkerhetsanordningar för sjöfarten som den internationella fyrorganisationen (IALA) rekommenderar. Utprickningssystemet A som används i Finland är ett kombinerat kardinal- och lateralsystem som också tillämpas på prickar, bojar och randmärken. Märkena som hör till utprickningssystemet är kardinal- och lateralmärken, punktmärken, mittledsmärken och specialmärken.

Prick

Allmän benämning på en flytande säkerhetsanordning som är förankrad i botten. På den del som är synlig ovan vattenytan ska höjden i förhållande till bredden vara större än 5:1. Bojen är förspänd så att ankarkättingen eller -linan är spända, varpå pricken inte kan flyta fritt kring sin förankringspunkt.

Stor prick

Märkbart stor prick, vars diameter normalt är 335–500 mm.

Ljusprick

Prick som är försedd med ljus. Den kan vara förspänd eller flyta fritt liksom bojar.

Prickboj

Fritt flytande prick, som är förankrad på samma sätt som en boj med en lös ankarkätting eller -lina.

VTS-mast (VTS = Vessel Traffic Service)

Mastkonstruktion som innehåller radarutrustning för trafikledning. Utrustningen kan också vara installerad i samma konstruktion som en säkerhetsanordning.

Transport- och kommunikationsverket 20.05.2020

Jarkko Saarimäki
Överdirektör

Risto Lång
Ledande sakkunnig